

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
בית הדין למשמעת של עובדי המדינה

כ"ו באדר תשפ"א
10 במרץ 2021

0491-0022-2021-000678
בד"מ : 109.19

בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה

בפני :	עו"ד אורי כהן – אב בית הדין
- יו"ר המותב	גב' ריטה בוקצ'ין
- חברת המותב	מר רחמים כהן
- חבר המותב	

התובעת : נציבות שירות המדינה
ע"י ב"כ עו"ד סיון אביטן

הנאשם : עאדל עוויסאת

ב"כ הנאשם : עו"ד נדב גדליהו

נציג המשרד : מר מוחמד כנעאנה – מפקח משרד החינוך

גזר דין

1. הנאשם עאדל עוויסאת עובד משרד החינוך, המועסק כמורה בבית הספר "איבן אלהייתם" בירושלים (להלן – בית ספר), הורשע על ידינו, על פי הודאתו, בעבירות לפי סעיפים 17(1), (2), (3) ו-4 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג – 1963, זאת בגין יציאה ל-חוו"ל ללא קבלת היתר כמתחייב מחוזר מנכ"ל משרד החינוך, ודיווחים כוזבים אודות ימי היעדרותו בגינם קיבל שכר לו לא היה זכאי.

2. על פי סעיף 2.1.1 ל"נוהל אישור היעדרות בשכר וללא שכר בשל נסיעה ל-חוו"ל בחינוך הרשמי ובעלויות" אשר בהוראות חוזר מנכ"ל משרד החינוך, תשע"ו/53-8.5 (להלן – החוזר) חובה על עובדי הוראה במשרד החינוך "...להיות נוכחים במוסדות החינוך בכל ימי הלימודים כפי שנקבעו בלוח שנת הלימודים".

על פי סעיף 2.2.4 לחוזר, בקשות חריגות להיתר היעדרות בשל נסיעה ל-חוו"ל חייבות אישור של מנהל בית הספר, המפקח הישיר ומנהלת המחוז. את הבקשות יש להגיש על פי המפורט בנוהל.

3. ואלה עובדות האישום

- א. בין התאריכים 9.10.16-18.10.16 יצא הנאשם מן הארץ לחופשה בחו"ל מבלי שקיבל לכך היתר כמתחייב, ותוך שהוא נעדר מבית הספר למשך 7 ימי לימודים; בין התאריכים 23.9.17-28.9.17 יצא הנאשם מהארץ לחופשה בחו"ל מבלי שקיבל לכך היתר כמתחייב, ותוך שהוא נעדר מבית הספר למשך 3 ימי לימודים.
- ב. על ימי ההיעדרות בתאריכים 10-18.10.16 ו-25-27.9.17, דיווח הנאשם באופן כוזב כימי מחלה תוך הצגת אישורים רפואיים, וקיבל בגינם שכר שלא כדין עבור 10 ימי מחלה.

4. הסדר טיעון

באי כוח הצדדים הגיעו להסדר טיעון לפיו, בכפוף להודאתו של הנאשם ולהרשעתו בדין, יעתרו בהסכמה להטלת אמצעי משמעת של נזיפה חמורה. באשר לשאר אמצעי המשמעת, הוסכם על הצדדים כי הם יטענו באופן חופשי ופתוח. המאשימה תגביל את טיעוניה לפיטורי הנאשם תוך תשלום מלוא פיצוי הפיטורים, ופסילתו לשירות המדינה ולמשרד החינוך ל-5 שנים. בתיאור האירועים שבגינם מורשע הנאשם, לא יחרגו הצדדים מהעובדות שבכתב התובענה המתוקן – לא יסתרו אותן ולא יוסיפו עליהן.

5. ביום 7.3.21 נשמעו בפנינו טיעוני הצדדים לאמצעי המשמעת, אולם קודם לכן נשמעו עדויות אופי מטעם ההגנה.

6. עדויות אופי**א. עדויות של עיסאם סאלח**

- 1) העד שוטר במשטרת ישראל, ומשרת במחוז ירושלים מזה 13 שנה; בשנת 2016 מונה לשוטר קהילתי בשכונות צור באהר ואבו טור.
- 2) באותה עת היה קושי להכנס במדים לבתי ספר ולהעביר הדרכות והרצאות לתלמידים, והנאשם ששימש רכז בטיחות בבית הספר סייע לעד בכניסה לבית הספר ובמגע עם התלמידים.
- 3) הנאשם אף סייע בהעברת תלמידים דרך המחסום (שהגיעו מכיוון סווארחה), אשר כניסתם הייתה נמנעת ללא התערבותו (לא הייתה להם תעודת זהות אלא רק "קושאן"); בזכותו התלמידים הגיעו בעוד מועד לבית הספר ולמדו.

ב. עדותו של מחמוד חוסיין

- (1) העד משמש מנהל בית הספר, ומכיר את הנאשם מזה 25 שנה; מעיד עליו שהוא אדם טוב ומורה טוב שתפקודו ראוי; גם יחסו של הנאשם לצוות המורים נאות; השפעתו בכפר חיובית.
- (2) הנאשם בנה תוכניות עם השיטור הקהילתי.
- (3) הנאשם בן 47 וככל שיפוטר יתקל במגבלות תעסוקה קשות.

ג. עדותו של באסם סורחי

- (1) העד משמש סגן מנהל בית הספר; מעיד שהנאשם אדם טוב המתפקד היטב; יחסיו עם התלמידים, הוריהם וצוות בית הספר טובים מאד; הוא מכובד מאוד בכפרו, משפחתו אהודה מאוד ומסייעת בפתרון בעיות.
- (2) אם הנאשם יפוטר מעבודתו יקשה עליו למצוא עבודה אחרת; בנותיו לומדות באוניברסיטה והוא תומך בהן (בכפר מעודדים את בני המשפחות לרכוש השכלה גבוהה).

ד. עדותו של עומאר עוויסאת

- (1) העד בן משפחתו של הנאשם וחבר בוועד ההורים של בית הספר.
- (2) מעיד שהנאשם מורה טוב, המסייע לתלמידות ואף יצג את המורים כאשר התגלעו בעיות בבית הספר; יחסיו עם ועד ההורים טובים.
- (3) עזר בפתרון בעיות בין תלמידים לצוות בית הספר ובין תלמידים להוריהם.
- (4) ככל שיפוטר מעבודתו הסיכוי שלו למצוא עבודה אחרת קלוש; גם בכפר יסתכלו עליו ב"עין עקומה", נוכח העובדה שאדם מכובד כמוהו הפסיק את עבודתו.

ה. עוויסאת עזמי

- (1) העד הוא אחיו של הנאשם; משפחתם מונה 9 אחים.
- (2) הופתע מדרישת התביעה לפטר את הנאשם אשר לו שתי בנות הלומדות באוניברסיטה, והוא משלם את שכר לימודן (בנוסף יש לנאשם שלושה ילדים הסמוכים על שולחנו); מצבו הכלכלי סביר ("לא משהו", "כל אחד בעבודה שלו", כלשונו).
- (3) תפקודו של הנאשם בבית הספר היה טוב, והוא סייע בפתרון בעיות.

7. טיעונים לאמצעי המשמעת**א. טיעוני התביעה**

- (1) התביעה עתרה להשתתף אמצעי המשמעת הבאים:

נזיפה חמורה; פיטורים לאלתר (תוך תשלום מלוא פיצויי הפיטורים להם זכאי הנאשם); פסילה לשירות המדינה (לרבות למשרד החינוך) למשך 5 שנים.

(2) לנאשם עבר משמעותי קודם, עת הורשע בדין משמעתי (לאחר הליך פלילי בשנת 2014) בגין גניבה במסגרתה נטל מוצרים ממרכול בשווי 780 ₪; במסגרת גזר הדין המשמעתי הוטל על הנאשם, בין היתר, אמצעי משמעת של פסילה לתפקיד מחנך למשך 5 שנים, והנה בתוך תקופת הפסילה (בשנים 2016-2017) הנאשם ביצע את העבירות דנן והורשע על ידי בית הדין.

(3) במעשים המפורטים בתובענה דנן, הנאשם עשה דין לעצמו והפר את הוראות חוזר מנכ"ל להם היה כפוף (לעניין האיסור על עשיית דין עצמי היפנתה התובעת ל-עש"מ 2728/90 בעניין צור).

(4) הנאשם יצא ל-חוו"ל בתקופת לימודים ובכך השבית תלמידים מלימודיהם, ושיבש את העבודה; בנוסף דיווח דיווחים כוזבים (על הפסול בדיווחים כוזבים ראה, למשל, ב-עש"מ 8978/00 מאיר מוטיל).

(5) הנאשם קיבל שכר עבור 10 ימי מחלה, אותם ניתן לכמת בכ-80 שעות עבודה. עם זאת, חומרת העבירה אינה נבחנית דווקא על פי הנזק הכספי שנגרם לקופת הציבור (עש"מ 10125/01 בעניין טליה גניש).

(6) הנאשם עובד ותיק המועסק בשירות המדינה (משרד החינוך) כ-26 שנים, ולפיכך היה עליו להקפיד על קיום הנהלים הכלליים והנהלים האוסרים על יציאה ל-חוו"ל, במהלך שנת הלימודים, ללא היתר.

הנאשם לא דיווח אמת ביחס לימים בהם שהה ב-חוו"ל, ושלשל לכיסו כספים, שלא כדין, בגין דיווח על 10 ימי מחלה.

(7) תכליתם של אמצעי המשמעת המוטלים על ידי בית הדין היא הגנה על השירות הציבורי ותדמיתו; הציבור ובעיקר התלמידים זכאים לכך שעובדי המדינה הפועלים מטעמם יהיו ללא רבב; אמון הציבור בשירות המדינה עלול להפגע אם יתברר שעובד מדינה העומד לשרתם הורשע פעמיים, ובסמיכות זמנים, בביצוע עבירות משמעת.

(8) בנסיבות אלה הנאשם אינו יכול להמשיך ולשמש דמות חינוכית ערכית; אין שום משמעות מעשית במקרה דנן לאמצעי משמעת של העברה או פסילה לתפקיד.

(9) בתי המשפט עמדו על כך שלעיתים אין מנוס מהטלת אמצעי המשמעת של פיטורים, חרף חומרתו (עש"מ 9517/10 בעניין משה נסריאצי; עש"מ 116/08 בעניין בהותי).

(10) ההלכה המנחה היא שהמשקל שיש ליחס לנסיבות האישיות פוחת בדין המשמעתי מול האינטרס הציבורי (עש"מ 5473/07 בעניין טליה ויינשטיין);

עש"מ 2165/08 יעל זיקרני; בנוסף, בענייננו אין מתקיימות נסיבות אישיות חריגות או מיוחדות.

11) עם זאת, התביעה אינה מתעלמת לחלוטין מנסיבותיו האישיות של הנאשם ולפיכך אינה עותרת לשלילת פיצויי הפיטורים או לפסילת הנאשם לשירות המדינה לתקופות ארוכות.

ב. עמדת המשרד

המשרד מצטרף לעמדת התביעה ביחס לאמצעי המשמעת שיש להטיל על הנאשם

ג. טיעוני ההגנה

- 1) בית הדין מתבקש להימנע מפיטורי הנאשם.
- 2) הנאשם הודה במעשיו כבר בשלב החקירה ולקח עליהם אחריות מלאה.
- 3) הנאשם מועסק במערכת במשך 26 שנה; חוות הדעת עליו טובות והוא זוכה להערכה רבה; אלמלא עברו המשמעותי לא היו מתבקשים פיטוריו.
- 4) הנאשם לא הורשע בדין הפלילי בגין מעשה הגניבה; את אותו מעשה לא ביצע במסגרת עבודתו כמורה; נעשה בגלל חיסרון כיס.
- 5) מעשה הגניבה והמעשים בתיק דנן אינם דומים.
- 6) הנאשם נשוי (אשתו אינה עובדת), הוא אב לחמישה ילדים; הוא בא משפחה קשת יום; משמעות פיטוריו היא העמדתו בפני שוקת שבורה.
- 7) לנאשם שתי בנות גדולות הלומדות באוניברסיטה, הנאשם נושא בתשלום הגבוה של שכר הלימוד; בנו עומד לסיים לימודיו התיכוניים ולהתחיל בלימודים גבוהים; הנאשם חותר להעניק לילדיו חינוך טוב ולטפחם.
- 8) ככל שהנאשם יפוטל יקשה עליו להיקלט בעבודה חלופית נוכח האבטלה העצומה בכפרו.
- 9) מצבו הבריאותי של הנאשם אינו טוב; גם הוריו סובלים מבעיות רפואיות והוא מטפל בהם.
- 10) אלמלא העבר המשמעותי היה הנאשם צפוי לעונשים מחמירים פחות, כגון: נזיפה חמורה; הפקעת משכורת מלאה או חלקית; הורדה בדרגה לתקופה קצרה (הסניגור היפנה לגזרי הדין ב-בד"מ 75/03; בד"מ 83/19; בד"מ 124/13; בד"מ 2/09; בד"מ 114/18; בד"מ 16/09; בד"מ 51/16; בד"מ 94/17).
- ב-עש"מ 12025/01 ז'קלין מוכתרני ביטל בית המשפט העליון את עונש הפיטורים שהשית בית הדין למשמעת.
- 11) בסיכום הדברים ההגנה מבקשת שבית הדין לא יורה על פיטורי הנאשם, והיא מוכנה לקבל כל אמצעי משמעת אחר תחתיו.

ד. דבר הנאשם

- 1) מצטער על המעשים; לא ידע שצריך לבקש אישור; מבקש לא "להרוס" את משפחתו, ולאפשר את לימודיהם הגבוהים של בנותיו הגדולות.
- 2) הקדיש כל זמנו לבית הספר, שם הוא מלמד 26 שנה.
- 3) סובל מבעיות רפואיות ולמרות זאת אינו נעדר מעבודתו.

ה. מסמכים שהוגשו לבית הדין

- 1) הכרעת הדין וגזר הדין בעניינו של הנאשם בתיק בד"מ 62/14.
- 2) נתוני העסקתו של הנאשם (מסמך מתחום כוח אדם בהוראה/לשכת מחוז ירושלים/משרד החינוך).
- 3) תצפיות על תפקודו של הנאשם (מיום 21.1.16) בצירוף סיכום שיחה והערכה מסכמת.
- 4) תלושי שכר.
- 5) טיעוני ההגנה לאמצעי המשמעת.
- 6) מסמכים רפואיים.
- 7) פסקי דין של בית הדין למשמעת.
- 8) פניות מ-יו"ר ועד ההורים לבתי הספר ב-ג'בל מוכבר, ומוועדת הגישור והפישור הירושלמית.
- 9) אישור על לימודים ושכר לימוד של בנות הנאשם הלומדות באוניברסיטה העברית בירושלים.

8. דין

עמדנו על חומרת מעשיו של הנאשם אשר יצא פעמיים ל-חו"ל, ללא קבלת היתר, בתוך תקופת הלימודים בבית הספר, והירע לעשות עת דיווח על ימי היעדרותו כימי מחלה שזיכו אותו בקבלת שכר שלא כדין.

להרשעתו המשמעתית בגין מעשים אלה מצטרפת הרשעתו מיום 30.9.14 ע"י בית דין זה (בתיק בד"מ 62/14) בגין גניבה, עת נטל ממרכול מסויים מוצרים בשווי 780 ₪, העבירם לשקיות שהיו עימו, ויצא מבלי לשלם; באותו תיק נמנעה התביעה מלעתור לפיטורי הנאשם והגיעה איתו להסדר טיעון שכובד ע"י בית הדין, הגם שקבענו שהוא נטה באופן ממשי לקולא לטובת הנאשם.

הנאשם לא למד את חלקו, לא הפנים הפסול במעשיו וכשל במעשי רמייה כלפי משרד החינוך.

אורחות התנהגות כפי שעולה מהמעשים בהם כשל ואשר מפורטות בהכרעות הדין נגדו (בתיק דנן ובתיק בד"מ 62/14) מלמדות על אדם שטוהר המידות ממנו והלאה ולפיכך אין מנוס אלא מהרחקתו ממערכת החינוך.

ב-עש"מ 3666/06 אחמד חסן אסדי נ' נציבות שירות המדינה (ניתן ביום 7.11.07) כתבה כבוד השופטת פורקצ'יה:

"חובת השמירה על נורמות של טוהר מידות ונקיון כפיים, ככל שהיא מחייבת בשירות הציבורי כולו, חלה ביתר שאת על עובדי ציבור הנימנים על מערכת החינוך ועל עובדי הוראה ומחנכים שתפקידם לחנך את הדור הצעיר ולטעת בו לא רק ידע והשכלה רחבה, אלא גם מידות טובות וערכי יושר והגינות. בשל מהות תפקידם, ונדרשים מחנכים להקפדה מיוחדת על התנהגותם האישית, בהיותם דוגמא אישית ומופת לתלמידיהם. כשלון אתי בהתנהגותם מטביע כתם לא רק על דמותם שלהם אלא על מערכת החינוך כולה, ואף על השירות הציבורי בכללו. עבירות משמעת של אנשי חינוך שדבק בהם כתם מוסרי מצדיקות נקיטה באמצעי משמעת שיהא בהם מסר ברור המוקיע תופעות של התנהגות שיש בה קלון, כדי להגן על מעמדה של מערכת החינוך, ועל סמכותם המוסרית של עובדי ההוראה כלפי תלמידיהם (פרשת חמזה, עמ' 83; עש"מ 6198/99 מדינת ישראל נ' הייב, פ"ד נה(1) 145, 154; פרשת בנדובסקי, פסקה 7; עש"מ 2699/01 חלף נ' מדינת ישראל, תק על 2001(2) 1172 פסקה 4; עש"מ 3362/02 מדינת ישראל נ' אבו עסבה, פ"ד נו(5) 6, עמ' 11; עש"מ 8180/05 מדינת ישראל נ' וליד; תק על 2006(2) 1238, פסקה 6). הנורמות הערכיות המיוחדות החלות על איש חינוך בשירות הציבורי מצדיקות החמרה מיוחדת באמצעי המשמעת המוטלים על עובד הוראה שכשל".

על חומרת העבירות של דיווחים כוזבים והשלכותיה על השירות הציבורי עמדו בתי המשפט בפסיקה עניפה. ראה: עש"מ 5626/05 רחל אוחנה נ' מדינת ישראל – ניתן ביום 14.3.06; עש"מ 1804/01 מדינת ישראל נ' אסתר אלקריף – ניתן ביום 13.9.01; עש"מ 5044/03 רות בליתי נ' מדינת ישראל – ניתן ביום 15.4.04; רע"פ 9517/10 משה נסריאצ'י נ' מדינת ישראל – ניתן ביום 30.1.11; בר"ש 9724/10 אלייתים נ' נציבות שירות המדינה – ניתן ביום 6.1.11, שם כתב כבוד השופט רובינשטיין:

"הוצאת כספים בדיווחי שווא מקופת הציבור ראויה לסנקציה, הנותנת ביטוי משמעותי להפרת האמון. לעניין זה דומה המדווח דיווחים כוזבים למעלימי מס, שהיא דרך אחרת לגניבה מן הציבור, וזאת גם אם מידת הרחמים הביאה להימנעות מנקיטת צעדים פליליים ולהסתפקות בצעדי משמעת... ראוי כי ייצא הקול, שהמחיר על דיווחים כוזבים בשירות הציבורי הוא כבד".

הרשעת הנאשם בעבירות חמורות אלה בגין מעשים שבוצעו בשתי הזדמנויות שנה אחר שנה (ב-2016 וב-2017), בצירוף הרשעתו הקודמת של הנאשם בגין גניבה מחייבים פיטוריו משירות המדינה.

ב-עמ"מ 223/09 (מחוזי ירושלים) שאול אלייתים נ' נציבות שירות המדינה, כתב כבוד השופט סגל דברים היפים לענייננו: **"העבודה בשירות הציבורי אינה מעניקה**

חסינות מפני פיטורין כאשר נחצים הקווים האדומים, ואין בה משום תעודת ביטוח שלעולם חוסן. על הזוכה לעבוד בשירות הציבורי לחרוט על דגלו את ערכיה של המדינה ומוסדותיה, וודאי לא לעשות דין לעצמו. לזלזול בנורמות התנהגות בסיסיות שמצופות מעובד שירות המדינה – תג מחיר, לעיתים יקר וכואב. כל שעת עבודה יקרה היא וקדושה, אין לעצבה או לשנותה כחומר גלם ביד היוצר. עיני הציבור פקוחות לרווחה, אין לאפשר ולו בדוחק, את הסתאבות השירות הציבורי, את הפגיעה בתדמיתו או בטוהר מידותיו."

מול חומרת העבירות שקלנו את נסיבותיו האישיות של הנאשם ובכללן לקיחת אחריות מלאה על מעשיו, תפקודו החיובי בעבודה, חוות הדעת הטובות על יחסו לתלמידים ולהוריהם ועל קשרי העבודה הטובים שרקם עם צוות בית הספר.

בנוסף, נתנו דעתנו על מצבו המשפחתי והכלכלי של הנאשם ועל הקשיים הצפויים לו עת יבקש להיקלט בעבודה אחרת.

אשר על כן אנו מחליטים כי עם פיטורי הנאשם ישולמו לו מלוא פיצויי הפיטורים המגיעים לו על פי דין, ובנוסף תקופת הפסלות שתושט עליו תהיה קצרה בנסיבות העניין.

9. סוף דבר

על הנאשם יוטלו אמצעי המשמעת הבאים:

- א. נזיפה חמורה;
- ב. פיטורים לאלתר (תוך תשלום מלוא פיצויי הפיטורים המגיעים לנאשם על פי דין);
- ג. פסילה לשירות המדינה (לרבות למשרד החינוך) למשך שנתיים.

גזר הדין ניתן, בהעדר הצדדים, ביום כ"ח אדר תשפ"א-9.3.21 וישלח אליהם באמצעות הדואר האלקטרוני.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 30 יום מהמצאת גזר הדין לידי הצדדים.

(-)	(-)	(-)
רחמים כהן	ריטה בוקצ'ין	עו"ד אורי כהן
חבר המותב	חברת המותב	אב בית הדין יו"ר המותב